

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Baricovej a sudkýň JUDr. Jaroslavy Fúrovej a JUDr. Marianny Reiffovej v právnej veci navrhovateľa **J.** bytom K., zastúpeného *JUDr. B., advokátom*, so sídlom K., proti odporcovi **Obvodnému pozemkovému úradu v Nových Zámkoch**, so sídlom Svätoplukova 1, Nové Zámky, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. ObPÚ-109-07/9805/MP zo dňa 10. júla 2007, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 32Sp/66/2007 - 28 zo dňa 18. júna 2008, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 32Sp/66/2007 - 28 zo dňa 18. júna 2008 **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie odporcu č. ObPÚ-109-07/9805/MP zo dňa 10. júla 2007 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d' a ľ š i e k o n a n i e.**

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania vo výške 346,60 eura na účet jeho právneho zástupcu JUDr. B. v T. a. s. B., č. X., VS:X., do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie odporcu č. ObPÚ-109-07/9805/MP zo dňa 10. júla 2007, ktorým rozhodol, že:

1. navrhovateľ nespĺňa ustanovenie § 4 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 229/1991 Zb.“ alebo „zákon o pôde“) a jeho nárok nespĺňa žiadne ustanovenie § 6 tohto zákona,
2. navrhovateľovi sa nepriznáva vlastnícke právo k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území T. zapísanej v bývalej pozemkovej knihe vo vložke č. 906, parcelné č. X., roľa, výmera 5 771 m², odňatá výmera 907 m², v katastri nehnuteľností zapísaná ako parcela č. X.,
3. nepriznaním vlastníckeho práva nemá navrhovateľ nárok na náhradu.

V odôvodnení svojho rozsudku krajský súd uviedol, že zo spisového materiálu odporcu zistil, že časť nehnuteľnosti parcelné č. X. zapísanej v pozemkovej knihe pre katastrálne územie T. vo vložke č. X. o výmere 907 m², novooznačená parcela č. X. a č. X. podľa geometrického plánu č. 53.885/59, vlastnícky patriaca navrhovateľovi v celosti prešla dňom právoplatnosti rozhodnutia Finančného odboru Okresného národného výboru v Galante č. Fin: 3/550/1961 zo dňa 31. mája 1961 do vlastníctva československého štátu, do správy C. J, D., n.p. B., závod D. S., za náhradu 363,80 Kčs, v zmysle § 4 ods. 3 vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. o opatreniach týkajúcich sa niektorých vecí užívaných organizáciami socialistického sektora a § 9 ods. 1 vyhlášky ministerstva financií č. 88/1959 Ú. 1. o opatreniach týkajúcich sa niektorých vecí užívaných organizáciami socialistického sektora. Z označeného rozhodnutia mal krajský súd za preukázané, že bolo doručované vdove A. bytom B., Z., ktorá navrhovateľa v tomto konaní zastupovala, a že rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 20. júla 1961. K námietke navrhovateľa, že v konaní o prechode vlastníctva predmetnej nehnuteľnosti na štát nebolo konané s navrhovateľom ako s vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti, ale s jeho otcom, ktorý bol v tom čase už nebohý, krajský súd poukázal na to, že táto otázka už bola vyriešená v konaní o určenie vlastníctva vedenom na Okresnom súde v Šali pod sp. zn. 6C 60/03, ktorého rozsudok bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co 67/05 zo dňa 14. septembra 2005, tak, že s navrhovateľom bolo konané a rozhodnutie bolo doručené jeho matke A. ako zástupkyňi. S týmto názorom sa stotožnil aj krajský súd, pričom zdôraznil, že jeho správnosť potvrdzuje

aj ďalšie rozhodnutie Finančného odboru Okresného národného výboru v Galante č. Fin.: 3/551/1961 zo dňa 31. mája 1961, kde bol účastníkom konania zrejme otec navrhovateľa. Krajský súd konštatoval, že v prejednávanom prípade predmetná nehnuteľnosť prešla do vlastníctva štátu na základe vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb., teda spôsobom, ktorý sa v ustanovení § 6 zákona o pôde nenachádza, a preto navrhovateľ si mal uplatniť svoj nárok podľa zákona č. 403/1990 Zb. o zmiernení následkov niektorých majetkových krívd, keďže tento zákon sa vyslovene vzťahoval na následky majetkových krívd spôsobených fyzickým a súkromným právnickým osobám odňatím vlastníckeho práva k nehnuteľným, prípadne hnutelným veciam podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb.. Krajský súd dospel k záveru, že odporca vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, preukázal bez akýchkoľvek pochybností, že vlastníctvo navrhovateľa v označenej časti pozemku o výmere 907 m² prešlo na štát podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb., a preto pokiaľ odporca rozhodol o nepriznaní vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti, rozhodol podľa názoru krajského súdu vecne správne, a preto preskúmané rozhodnutie odporcu podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) potvrdil.

Navrhovateľovi náhradu trov konania krajský súd nepriznal, čo odôvodnil neúspechom navrhovateľa v konaní s poukazom na § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhujúc, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie a zároveň zaviazal odporcu na náhradu trov právneho zastúpenia. Nesúhlasil s rozhodnutím odporcu ani s rozsudkom krajského súdu, pretože ich odôvodnenia nemajú oporu v zákone. Poukázal na to, že vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti nadobudol na základe dedičského rozhodnutia, avšak vychádzajúc z rozhodnutia Finančného odboru Okresného národného výboru v Galante č. Fin.: 3/551/1961 zo dňa 31. mája 1961 konanie o odňatí vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti sa viedlo proti jeho otcovi J. st., ktorý zomrel v roku 1944, a nie voči nemu ako vlastníkovi nehnuteľnosti. Uviedol, že v tom čase bol na základnej vojenskej službe, a predmetné rozhodnutie nebolo jemu ani jeho matke, ktorú ani nespĺnomocnil na svoje zastupovanie, nikdy doručené. Z uvedených dôvodov navrhovateľ namietal, že predmetné konanie bolo vedené proti nevlastníkovi nehnuteľnosti a uskutočnilo sa nezákonným spôsobom. V tejto súvislosti po v rozsudku sp. zn. 3Cbo 96/99 zo dňa 25. februára 1999, podľa ktorého na základe neúčinného vyvlastňovacieho konania

a rozhodnutia (správny orgán konal s niekým iným než s vlastníkom vyvlastňovanej nehnuteľnosti) nemohlo dôjsť k prechodu vlastníctva na organizáciu, v prospech ktorej bola nehnuteľnosť vyvlastnená, a to bez ohľadu na to, či takýto nadobúdateľ bol alebo nebol dobromyseľný. Navrhovateľ uviedol, že mu nie je známe, na základe akých skutočností mali Okresný súd v Šali v konaní vedenom pod sp. zn. 6C 60/03 a Krajský súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 10Co 67/05 preukázané, že Okresný národný výbor v Galante konal s vlastníkom J. ml., nakoľko v Oblasťnom archíve v Šali sa nenachádzajú žiadne listiny týkajúce sa prechodu vlastníckeho práva na štát v konaní č. Fin.: 3/551/1961, neexistuje doručienka a ani iný preukázateľný dôkaz, o ktorý uvedené súdy mohli oprieť svoje rozhodnutie; naopak, existuje rozhodnutie Finančného odboru Okresného národného výboru v Galante č. Fin.: 3/551/1961 zo dňa 31. mája 1961 týkajúce sa nehnuteľnosti zapísanej vo vložke č. X., parcelné č. X., ktorým bolo odňaté vlastnícke právo o výmere 874 m² na novooznačenú parcelu č. X. - X., na základe ktorého sa konalo s účastníkmi J. a manželka A.. Navrhovateľ považoval za nelogické, aby v konaní pod č. Fin.: 3/550/1961 zo dňa 31. mája 1961 sa konalo s J. ml. a v konaní pod č. Fin.: 3/551/1961 zo dňa 31. mája 1961 s J. st. a jeho manželkou, naopak, z uvedeného je zrejmé, že v oboch prípadoch sa konalo s tým istým vlastníkom – nebohým J. st.. S poukazom na názor vyslovený v rozsudku Okresného súdu v Šali sp. zn. 6C 60/03 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co 67/05 zo dňa 14. septembra 2005, podľa ktorého sa stal štát vlastníkom spornej nehnuteľnosti uplynutím vydržacej doby na základe vydržania ku dňu 1. januára 1992, pokiaľ sa ním už nestal na základe vyvlastňovacieho rozhodnutia, mal navrhovateľ za to, že sa na neho v plnom rozsahu vzťahujú ustanovenia § 4 a § 6 zákona o pôde, na základe čoho mu mala byť priznaná náhrada buď vo forme náhradného pozemku alebo finančná náhrada. Podľa názoru navrhovateľa je však vylúčené, aby v zmysle Občianskeho zákonníka mohlo vzniknúť vlastnícke právo na základe vydržania, ako mylne uviedli Okresný súd v Šali a Krajský súd v Trnave. Na základe uvedeného navrhovateľ tvrdil, že rozhodnutím uvedených súdov došlo k odňatiu jeho vlastníckeho práva a rozhodnutím odporcu došlo k odňatiu jeho reštitučného práva, nakoľko mu bolo vlastnícke právo jednoznačne odňaté bez náhrady, a preto spĺňa podmienky na reštitučný nárok v zmysle zákona o pôde. Na odvolacom pojednávaní poukázal aj na rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co 59/2004-134 z 8. decembra 2004, kde v konaní Okresného súdu Šaľa sp. zn. 4C 125/00 bolo rozhodnuté o veci s tým istým skutkovým a právnym základom iba voči inému žalobcovi tak, že mu vlastníctvo bolo priznané, zatiaľ čo voči navrhovateľovi bola tou istou sudkyňou žaloba zamietnutá.

Odporca odvolací návrh nepodal, k odvolaniu sa písomne nevyjadril a odvolacieho pojednávania sa napriek riadne vykázanému doručeniu predvolania nedostavil, svoju neúčast' neospravedlnil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce v medziach odvolania podľa § 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 vetou prvou OSP na pojednávaní nariadenom podľa § 250ja ods. 2 vety druhej OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP v neprítomnosti odporcu (§ 250g ods. 2 OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP a § 211 ods. 2 OSP), oboznámil sa s rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co 59/2004-134 z 8. decembra 2004 a obsahom spisu tunajšieho súdu sp. zn. 5Cdo 107/08 a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa je potrebné priznať úspech.

Predmetom súdneho preskúmovacieho konania bolo vyššie označené a špecifikované rozhodnutie odporcu č. ObPÚ-109-07/9805/MP zo dňa 10. júla 2007, ktorým navrhovateľovi nebol priznaný reštitučný nárok podľa zákona č. 229/1991 Zb. a ktoré odporca odôvodnil tým, že rozhodnutím Finančného odboru Okresného národného výboru v Galante č. Fin.: 3/550/1961 zo dňa 31. mája 1961, ktoré nadobudlo právoplatnosť 20. júla 1961, nedošlo k vyvlastneniu, ale k odňatiu vlastníckeho práva v zmysle § 4 ods. 3 vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. a § 9 ods. 1 vyhlášky ministerstva financií č. 88/1959 Ú. l., pričom nehnuteľnosť prešla do vlastníctva štátu, do správy národného podniku C. J. D., B., závod D. Š., a vlastníčkovi bola určená náhrada za odňaté vlastnícke právo vo výške 363,80 Kčs. Podľa názoru odporcu navrhovateľom uplatnený nárok nespĺňa ustanovenie § 6 ods. 1 písm. n/ zákona o pôde, nakoľko sa nejedná o vyvlastňovacie rozhodnutie, a taktiež nespĺňa žiadne ustanovenie § 6 tohto zákona, nakoľko zákon o pôde nepojednáva o tomto spôsobe prechodu nehnuteľnosti do vlastníctva štátu, a preto nebolo na správnom orgáne preukázané, že navrhovateľ osvedčil právo na reštitučný nárok v intenciách zákona o pôde.

Reštitučné predpisy, medzi ktoré patrí aj zákon č. 229/1990 Zb., boli vydané s cieľom zmierniť následky niektorých majetkových krívd a majú uľahčiť uplatnenie nárokov oprávnených osôb.

Účelom zákona č. 229/1991 Zb. v platnom znení je zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd z obdobia rokov 1948 až 1990, obnovenie pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde a úprava niektorých vlastníckych vzťahov v uvedených súvislostiach. Pri

výklade ustanovenia § 1 citovaného zákona o rozsahu pôsobnosti tohto zákona, je potrebné mať na zreteli záujem oprávnených osôb, pokiaľ uplatnili výzvou nárok na vydanie veci, pôdy, budov a stavieb patriacich k pôvodnej poľnohospodárskej usadlosti, ak sa obrátili na organizácie, o ktorých podľa objektívnych hľadísk boli presvedčené, že ich majetok držia, a to v lehotách uvedených v zákone č. 229/1991 Zb..

Najvyšší súd Slovenskej republiky k interpretácii zákona č. 229/1991 Zb. uvádza, že v tomto prípade sa jedná o jeden z reštitučných zákonov, ktorými sa demokratická spoločnosť snaží aspoň čiastočne zmierniť následky minulých majetkových a iných krívd, spočívajúcich v porušovaní všeobecne uznávaných ľudských práv a slobôd zo strany štátu. Štát a jeho orgány ako aj obce sú teda povinné postupovať v konaní podľa tohto zákona v súlade so zákonnými záujmami osôb, ktorých ujma na základných ľudských právach a slobodách má byť aspoň čiastočne kompenzovaná. Tento výklad vychádza zo skutočnosti, že zmyslom všetkých reštitučných zákonov bolo zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v rozhodnom období. Ak teda zákonodarca si bol vedomý, že odstránenie všetkých krívd nie je reálne a že sa musí uspokojiť len s nápravou niektorých, nemožno potom pripustiť, aby výklad týchto právnych predpisov bol natoľko dogmatický a ústavne nekonformný, že by zakladal de facto voči niektorým osobám krivdy nové.

Zmiernenie následkov majetkových krívd podľa tohto zákona spočíva predovšetkým vo vydaní veci, ktorá bola oprávnenej osobe odňatá (§ 6 zákona č. 229/1991 Zb.). Jednou z podmienok pre uplatnenie práva podľa tohto zákona je jeho uplatnenie oprávnenu osobou do 31. decembra 1992 (§ 13 ods. 1 veta prvá cit. zákona). Nárok uplatní oprávnená osoba na pozemkovom úrade a zároveň vyzve povinnú osobu na vydanie nehnuteľnosti (§ 9 ods. 1 veta prvá cit. zákona).

Z obsahu administratívneho spisu odporcu vyplynulo, že navrhovateľ svojím podaním zo dňa 28. decembra 1992 požiadal pozemkový úrad v zmysle zákona č. 229/1991 Zb. o pridelenie náhradnej pôdy namiesto pôdy, ktorá mu bola odňatá štátom bez náhrady pre š. p. D. Š. Počas správneho konania navrhovateľ upresnil, že k prechodu nehnuteľnosti do vlastníctva štátu došlo na základe vyvlastnenia bez vyplatenia náhrady, teda spôsobom, ktorý predpokladá ustanovenie § 6 ods. 1 písm. n/ zákona o pôde. Po zistení, že v právnej veci určenia vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti prebieha na Okresnom súde v Šali pod sp. zn. 5C 64/00 spor medzi spoločnosťou D., a. s. Š., správny orgán rozhodnutím č.

AVII/2001/00987-008093-Bal-Práv.3272/92 zo dňa 13. novembra 2001 konanie podľa § 29 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) prerušil až do právoplatného rozhodnutia súdneho sporu. Ďalej bolo zistené, že rozsudkom Okresného súdu v Šali č. k. 6C 60/03 – 156 zo dňa 8. novembra 2004 bol zamietnutý návrh J., ktorým sa domáhal určenia výlučného vlastníctva predmetnej nehnuteľnosti. Tento návrh navrhovateľa bol pôvodne protinávrhom v konaní pred Okresným súdom v Galante pod sp. zn. 11C 47/00, bol vylúčený na samostatné konanie a postúpený Okresnému súdu v Šali, kde bol pôvodne vedený pod sp. zn. 5C 64/00. Dôvodom zamietnutia návrhu bolo zistenie okresného súdu, že vlastníkom nehnuteľnosti sa stal štát na základe vydržania dňom 1. januára 1992. Uvedený rozsudok Okresného súdu v Šali bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Trnave ako vecne správny. V administratívnom spise je tiež založená kópia Výťahu zo zápisnice o prejednaní pozostalosti č. poz. 284/1944, č. D. Pk 1493/44 z 20. júla 1944 po zomrelom J., podľa ktorej bola do pozostalosti zahrnutá aj predmetná nehnuteľnosť a podľa ktorej je oprávneným k dedeniu syn zomrelého maloletý J., spolu s uznesením Okresného súdu v Šali, ktorým v mene maloletého schválil pozostalostnú zápisnicu a súčasne povolil v pozemkovej knihe zápis vkladu vlastníckeho práva aj k predmetnej nehnuteľnosti v prospech J.

Odvolačný súd sa v rozsahu odvolacej námietky navrhovateľa v prvom rade zaoberal predbežnou otázkou medzi účastníkmi spornou, či predmetná nehnuteľnosť prešla do vlastníctva štátu na základe rozhodnutia Finančného odboru Okresného národného výboru v Galante č. Fin.: 3/550/1961 zo dňa 31. mája 1961 vydaného v zmysle § 4 ods. 3 vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. a § 9 ods. 1 vyhlášky ministerstva financií č. 88/1959 Ú. I.

Podľa názoru navrhovateľa je vyššie označené rozhodnutie nulitným aktom, lebo sa nekonalo s ním ako s vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti, a rozhodnutie mu nebolo ani doručené, v dôsledku čoho nemohlo nadobudnúť právne účinky. S touto jeho námietkou sa odporca a ani krajský súd dôsledne a presvedčivo nevysporiadali.

Uvedené rozhodnutie síce spĺňa všetky formálne náležitosti, vrátane doložky právoplatnosti a vykonateľnosti, avšak navrhovateľom namietaná otázka, voči komu bolo vyššie uvedené rozhodnutie vydané, nebola nepochybným spôsobom v konaní pred správnym orgánom a ani v súdnom preskúmvacom konaní podľa názoru odvolacieho súdu vyriešená.

Z obsahu rozhodnutia Finančného odboru Okresného národného výboru v Galante č. Fin.: 3/550/1961 zo dňa 31. mája 1961 vyplynulo, že ako vlastník nehnuteľnosti, ktorá mala prejsť dňom právoplatnosti do vlastníctva československého štátu, je uvedený J., bez ďalších identifikačných údajov, ako dátum narodenia, číslo občianskeho preukazu, adresa bydliska. Podľa rozdeľovníka bol o tomto rozhodnutí pod bodom 2. upovedomený: „J., T., zast. vd. A. M., B., Z“. Doručka resp. jej kópia nebola k rozhodnutiu pripojená. Iba na základe týchto údajov obsiahnutých v rozhodnutí nie je možné ani podľa názoru odvolacieho súdu dospieť bez ďalšieho k jednoznačnému záveru, že rozhodnutie bolo vydané voči navrhovateľovi a účinne jemu doručené prostredníctvom matky navrhovateľa ako jeho zástupkyne, ako to vyvodil krajský súd.

Tento záver krajského súdu spochybňuje i ďalšie rozhodnutie Finančného odboru Okresného národného výboru v Galante č. Fin.: 3/551/1961 zo dňa 31. mája 1961, teda vydané pod nasledujúcim poradovým číslom, v ten istý deň, týkajúce sa odňatia inej časti predmetnej nehnuteľnosti vlastnícky patriacej J. s manželkou, ktorým sa podľa rozdeľovníka rozhodnutie aj doručovalo. V tomto rozhodnutí sa nesporne konalo so zomrelým otcom navrhovateľa J., čo ostatne pripustil aj krajský súd.

Ďalšie pochybnosti o správnom právnom posúdení veci odporcom i Krajským súdom v Trnave ohľadom účastníkov vyvlastňovacieho konania vzbudzuje rozhodnutie Okresného súdu v Šali vo veci sp. zn. 4C 125/00 a Krajského súdu v Nitre vo veci sp. zn. 5Co 59/2004, kde najmä krajský súd v rozsudku zo 14. novembra 2003 č. k. 5Co 59/2004-134 explicitne konštatuje, „že pokiaľ príslušný orgán štátnej správy vykonávajúci vyvlastňovacie konanie nekonal so všetkými vlastníkmi, s ktorými konať mal, pričom išlo i ideálne podielové spoluvlastníctvo, nemohli nastať právne účinky vyvlastňovacieho konania, t. j. nedošlo k prechodu vlastníctva na štát k nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom konania“. Tento právny názor je plne aplikovateľný aj na danú preskúmanú vec.

Vychádzajúc z obsahu oboch rozhodnutí Okresného národného výboru v Galante v ich vzájomnej súvislosti a nadväznosti, ako aj z tvrdení navrhovateľa o jeho neúčasti v konaní, i s ohľadom na ním tvrdenú objektívnu nemožnosť prevzatia rozhodnutia Okresného národného výboru v Galante v inkriminovanom období, kedy bol vo výkone vojenskej služby (čo osvedčil dokladom pripojeným v administratívnom spise odporcu), a tiež s ohľadom na absenciu doručky o prevzatí tohto rozhodnutia a plnomocenstva na zastupovanie

navrhovateľa jeho matkou v konaní sa odvolaciemu súdu javí záver krajského súdu, že rozhodnutie bolo vydané voči navrhovateľovi a doručované matke navrhovateľa ako jeho zástupkyňi ako predčasný. Pre posúdenie tejto otázky nepostačuje poukaz krajského súdu na rozsudky súdov vo veci určenia vlastníctva k predmetnej nehnuteľnosti, v ktorých bola táto otázka vyriešená.

V tejto súvislosti odvolací súd zistil, že na Najvyššom súde Slovenskej republiky prebieha pod sp. zn. 5Cdo 107/08 dovolacie konanie v právnej veci D. a. s. Š. c/a J. o určenie vlastníctva nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom prechodu na štát na základe vyššie spomenutého rozhodnutia Finančného odboru Okresného národného výboru v Galante č. Fin.: 3/551/1961 zo dňa 31. mája 1961. V tomto dovolacom konaní bude dôležité aj pre predmetné konanie vyriešenie prejudiciálnej otázky platnosti rozhodnutia č. Fin.: 3/551/1961.

S ohľadom na skutočnosť, že správnomu orgánu sa nepodarilo zadovážiť administratívny spis týkajúci sa prechodu predmetnej nehnuteľnosti na štát, ktorý sa podľa jeho zistení v archíve nenachádza, bude potrebné podrobným výsluchom navrhovateľa zistiť všetky rozhodujúce okolnosti pre vyriešenie otázky, kto bol účastníkom konania Okresným národným výborom v Galante č. Fin.: 3/550/1961, prípadne ho vyzvať, aby svoje tvrdenia preukázal. Ďalej sa bude potrebné vysporiadať s otázkou doručenia predmetného rozhodnutia. V tejto súvislosti odvolací súd dáva do pozornosti, že i podľa ustanovení vtedy platného a účinného právneho predpisu o správnom konaní (Vládneho nariadenia č. 91/1960 Zb.) sa vyžadovalo doručenie rozhodnutia do vlastných rúk adresáta (§ 14 citovaného vládneho nariadenia).

Bez zistenia a vyhodnotenia týchto okolností nebolo možné v správnom konaní dospieť k nepochybnému záveru, že predmetná nehnuteľnosť prešla účinne do vlastníctva štátu na základe rozhodnutia Finančného odboru Okresného národného výboru v Galante č. Fin.: 3/550/1961 zo dňa 31. mája 1961 v zmysle § 4 ods. 3 vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. a § 9 ods. 1 vyhlášky ministerstva financií č. 88/1959 Ú. 1.

Odvolací súd nemohol súhlasiť ani s právnym názorom vysloveným v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia odporcu, s ktorým sa stotožnil i krajský súd, že navrátenie nehnuteľnosti, ktorá prešla na štát na základe vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb., teda spôsobom, ktorý je prezumpovaný v zákone č. 403/1990 Zb. o zmiernení následkov

niektorých majetkových krívd, možno riešiť iba podľa zákona č. 403/1990 Zb., keďže tento zákon sa vyslovene vzťahoval na následky majetkových krívd spôsobených fyzickým a súkromným právnickým osobám odňatím vlastníckeho práva k nehnuteľným, prípadne hnutel'ným veciam podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. o opatreniach týkajúcich sa niektorých vecí užívaných organizáciami socialistického sektoru, a je vylúčený postup podľa zákona o pôde.

Zákon o pôde sa vzťahuje na nehnuteľnosti taxatívne vymenované v ustanovení § 1 ods. 1 tohto zákona (teda i pre rozhodovanie podľa § 9 ods. 4 zákona), považuje za majetok uvedený v § 1 ods. 1 tohto zákona i majetok, ktorý bol v dobe odňatia vlastníckeho práva na tieto účely využívaný.

Odporca nezistil ani v tomto smere spoľahlivo skutočný stav vecí a svoje rozhodnutie opieral o neúplné podklady.

Podľa § 3 ods. 4, § 32 ods. 1, § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní je správny orgán povinný zistiť presne a spoľahlivo skutočný stav vecí a na jeho základe v súlade so zákonom rozhodnúť (zásada materiálnej pravdy).

Týmito základnými zásadami správneho konania sa správny orgán v konaní nespravoval.

Odporca neskúmal, či nehnuteľnosť, ktorá je predmetom tohto konania, je nehnuteľnosťou uvedenou v § 1 ods. 1 zákona o pôde. Aj touto otázkou sa musí správny orgán v ďalšom konaní zaoberať a všetky zistenia urobiť na základe dôkazov, ktoré musia tvoriť obsah administratívneho spisu.

Vládne nariadenie č. 15/1959 Zb. sa vzťahovalo na veci, ktoré boli vo vlastníctve fyzických osôb a boli celkom alebo prevažne užívané socialistickými organizáciami za účelom plnenia ich úloh, a to na základe nájomného alebo iného právneho vzťahu, vzniknutého pred účinnosťou tohto vládneho nariadenia (§ 2 ods. 1). Podľa § 2 ods. 2 sa toto vládne nariadenie nevzťahovalo na veci užívané na základe právnych pomerov vzniknutých podľa vládneho nariadenia č. 50/1955 Zb. o niektorých opatreniach na zabezpečenie poľnohospodárskej výroby a na veci užívané jednotnými roľníckymi družstvami na základe

právnych pomerov vzniknutých podľa predpisov upravujúcich vzťahy medzi týmito družstvami a ich členmi. Ustanovenie § 2 vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. teda vymedzuje pozitívne i negatívne svoju pôsobnosť. Odvolací súd je toho názoru, že pokiaľ by nehnuteľnosti uvedené v § 1 ods. 1 a § 30 zákona o pôde boli podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. zoštatnené v rozpore s týmto vládnym nariadením, a to preto, že jeho režimu nepodliehali, bol by daný reštitučný titul uvedený v § 6 ods. 1 písm. r/ zákona o pôde.

Postupom porušujúcim všeobecne uznávané ľudské práva a slobody sa totiž pre účely zákona o pôde rozumie konanie, ktoré je v rozpore so zásadami demokratickej spoločnosti, rešpektujúcej práva občanov vyjadrené Chartou Organizácie Spojených národov, Všeobecnou deklaráciou ľudských práv a nadväzujúcimi medzinárodnými paktami o občianskych, politických, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (§ 6 ods. 1 písm. r/ zákona o pôde a § 2 ods. 2, 3 a § 1 ods. 1 zákona č. 87/1991 Zb.). Podľa názoru odvolacieho súdu by išlo o prípad, keď bol vtedy platný právny predpis aplikovaný mimo rozsah svojej pôsobnosti, teda neprípustným spôsobom, neadekvátne v neprospech postihnutej osoby.

Pokiaľ teda správny orgán v ďalšom konaní dospeje k záveru, že predmetná nehnuteľnosť je nehnuteľnosťou uvedenou v § 1 ods. 1 a § 30 zákona o pôde, bude sa ďalej zaoberať otázkou, či hore uvedené rozhodnutie Finančného odboru Okresného národného výboru v Galante (pokiaľ však ho bude považovať za právne účinné po doplnenom dokazovaní) bolo vydané v súlade s vládnym nariadením č. 15/1959 Zb.. V tejto súvislosti sa nemožno uspokojiť s údajmi uvedenými v tomto rozhodnutí Finančného odboru Okresného národného výboru v Galante a bude potrebné overiť, či v danom prípade boli splnené podmienky pre postup podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. uvedené v jeho § 2.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že dokazovanie je potrebné doplniť a vykonať v rozsahu, ktorý je nad možnosť súdneho konania, lebo podľa § 250q ods. 1 vety druhej OSP súd môže vykonať iba dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia.

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní. Súdy v správnom súdnictve preskúmajú zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (§ 244 ods. 1 OSP) a ich úlohou nie je hľadať dôvody, pre ktoré by malo byť rozhodnutie správneho orgánu potvrdené. Ak je rozhodnutie správneho orgánu nepreskúmateľné, súd nemôže nahrádzať jeho dôvody.

Keďže vo veci konajúci a rozhodujúci správny orgán nevykonal právne relevantné dôkazy v záujme náležitého ozrejmenia skutkového stavu veci a ani krajský súd nevykonal žiadne dôkazy, a to ani formou verifikácie vykonaných dôkazov zo strany správneho orgánu, a navyše v dôsledku toho správny orgán i prvostupňový súd vec nedostatočne a tým i nesprávne posúdili, bol dôvod na to, aby odvolací súd zmenil rozsudok krajského súdu, rozhodnutie správneho orgánu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 250l ods. 2, § 250q ods. 2 a § 250ja ods. 3 veta prvá OSP).

V ďalšom konaní správny orgán doplní dokazovanie v zhora naznačenom smere a až po doplnení dokazovania a zisťovania bude možné vo veci opätovne rozhodnúť. Podľa § 250j ods. 6 Občianskeho súdneho poriadku je správny orgán viazaný právnym názorom súdu.

O trovách konania, odvolacieho ako aj prvostupňového, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 250k ods. 1 OSP s použitím § 246c ods. 1 vety prvej OSP a § 250l ods. 2 OSP tak, že úspešnému navrhovateľovi priznal právo na ich náhradu. Trovy prvostupňového konania pozostávajú z trov právneho zastúpenia navrhovateľa advokátom vo výške 286,16 eura (8.620,90 Sk), ktoré tvorí tarifná odmena vypočítaná podľa § 11 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov za dva úkony právnej služby v roku 2007 (prevzatie a príprava zastúpenia 31.7.2007 a písomné podanie návrhu na preskúmanie na súd dňa 3.8.2007) po 45,51 eura (1.371,--Sk) s paušálnou náhradou (§ 16 ods. 3 cit. vyhlášky) 2-krát po 5,91 eura (178,--Sk), za dva úkony právnej služby v r. 2008 (účasť na pojednávaní dňa 18.6.2008, písomné podanie odvolania proti rozsudku) po 48,63 eura (1.465,--Sk) s paušálnou náhradou 2-krát po 6,31 eura (190,--Sk.), ďalej z náhrady za stratu času za čas strávený cestou na pojednávanie dňa 18.6.2008 z Bratislavy do Trnavy a späť (§ 17 ods. 1 cit. vyhlášky) za 2-krát dve polhodiny po 10,52 eura (317,--Sk), t. j. 42,08 eura (1.268,--Sk) a z náhrady cestovného za cestu z Bratislavy do Trnavy a späť spojeného s účasťou právneho zástupcu na pojednávaní dňa 18.6.2008 v sume 31,35 eura (944,60 Sk). Trovy odvolacieho pojednávania pozostávajú z trov právneho zastúpenia za 1 úkon právnej služby (účasť advokáta na pojednávaní na Najvyššom súde Slovenskej republiky dňa 26.8.2009) v sume 53,49 eura s paušálnou náhradou 6,95 eura. Trovy konania v celkovej sume 346,60 eura je odporca

povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu č. X., VS:X., vedený v T. a. s. B. v súlade s § 149 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej OSP.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, dňa 26. augusta 2009

JUDr. Jana Baricová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Peter Szimeth